

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN LAUSUNTO 6/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yrittäjä- kuljettajien työajasta tieliikenteessä

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä helmikuuta 2013 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi yrittäjäkuljettajien työajasta tieliikenteessä (HE 179/2012 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan samalla määrännyt, että liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava asiasta lausunto työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- liikenneneuvos Kimmo Kiiski, liikenne- ja viestintäministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Seija Jalkanen, työ- ja elinkeinoministeriö

- ylitarkastaja Harri Patrikainen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- johtava asiantuntija Ari Herrala, Liikenteen turvallisuusvirasto TraFi
- palkkasihteeri Markku Viitanen, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
- neuvontalakimies Leena Hongisto, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- lainopillinen asiamies Atte Rytönen, Suomen Yrittäjät
- tutkimuspäällikkö Juha Valtonen, Liikenneturva.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- sisäasiainministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Suomen Taksiliitto.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta on asian aiemmassa käsittelyvaiheessa kannattanut yrittäjäkuljettajien työajan rajoitusten poistamista maantieliikenteen liikkuvissa tehtävissä toimivien henkilöiden työajan järjestämistä koskevasta Euroopan parlamentin ja neuvoston 11 päivänä maaliskuuta 2001 antamasta direktiivistä 2002/15/EY. Valiokunta on edelleen samalla kannalla. Uudistusta on perus-

teltu liikenneturvallisuudella, mutta saadun asiantuntijaselvityksen mukaan uudistus parantaisi liikenneturvallisuutta hyvin vähän nykytilanteesta.

Euroopan komissio on useamman kerran ehdottanut direktiivin muuttamista siten, että yrittäjäkuljettajat olisi jätetty direktiivin soveltamisen ulkopuolelle. Euroopan unionin parlamentti on kuitenkin viimeksi 16.6.2010 hylännyt komission muutosehdotuksen, ja komissio on vetä-

nyt tästä syystä esityksensä pois. Näin ollen Suomen olisi tullut saattaa direktiivi kansallisesti voimaan siten, että maantieliikenteen työaika-direktiivissä säädettyjä työaikaa koskevia säännöksiä olisi sovellettu myös yrittäjäkuljettajiin 23.3.2009 lukien.

Komissio on ryhtynyt toimenpiteisiin Suomea vastaan direktiivin toimeenpanon laiminlyönnin vuoksi. Hallituksen esityksen perusteista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta joutuu näin ollen puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Soveltamisalan raja

Lakiesityksen 1 §:n mukaan lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät kaikki ne yrittäjäkuljettajat, jotka eivät tavaraliikennelain tai joukkoliikennelain mukaan tarvitse liikennelupaa. Valittu soveltamisalan raja

us perustuu saadun selvityksen mukaan direktiivin määritelmään yrittäjäkuljettajasta. Ehdotettu sääntelymalli rajaa lakiesityksen soveltamisalan mahdollisimman suppeaksi kuitenkin niin, että maantieliikenteen työaikadirektiivin vaatimukset täyttyvät. Liikenne- ja viestintävaliokunta kannattaa ehdotettua soveltamisalan rajausta, joka noudattaa myös Ruotsissa valittua mallia.

Työajan seuranta ja valvonta

Laissa säädettäisiin yrittäjäkuljettajien viikoittaisesta enimmäistyöajasta, tauoista sekä yötyöstä. Sen lisäksi säädettäisiin mahdollisuudesta poiketa yrittäjäkuljettajan yhteenlasketusta työajasta ja yötyön rajoituksesta teknisestä tai työn järjestelyyn liittyvästä syystä.

Yrittäjäkuljettajat veloitettaisiin esityksen mukaan kirjaamaan työaikansa ja säilyttämään työaikakirjanpito kahden vuoden ajan. Lain valvonta tapahtuisi pääosin viranomaisaloitteisena valvontana. Asiantuntijalausannon mukaan valvonnassa lainmukaisen työaikakirjanpidon olemassaolo ja sen sisältö tarkistettaisiin vain niissä tarkastuksissa, joissa se valvonnan luonne huomioon ottaen olisi mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Kirjanpito perustuisi asiantuntijan mukaan ajopiirturista saatavaan tietoon.

Valiokunta korostaa, että esitys sisältää laajat poikkeamismahdollisuudet enimmäistyöajasta ja yötyöstä teknisestä tai työn järjestelyyn liittyvästä syystä (4 ja 6 §). Näitä syitä ei esityksessä tarkemmin määritellä. Ehdotetun työaikakirjanpidon luotettavuuden valvonta on saadun asiantuntijaselvityksen mukaan mahdotonta. Valvonta tulisi olemaan pääasiassa pistokokeisiin perustuvaa valvontaa toteutettuna samanaikaisesti ajo- ja lepoaikavalvonnan kanssa. Valiokunta ehdottaa työaikakirjanpitoa koskevan pykälän muuttamista.

Yksityiskohtaiset perustelut

4 §. *Enimmäistyöajan ja tasoittumisjakson pituuden ylittäminen.* Liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa pykälän 2 momentin poistamista tarpeettomana, sillä valiokunta ehdottaa jäljempänä, että vaatimus työaikakirjanpidosta poistetaan.

6 §. *Yötyöhön liittyvän enimmäistyöajan ylittäminen.* Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentin poistamista tarpeettomana, sillä valiokunta ehdottaa jäljempänä, että vaatimus työaikakirjanpidosta poistetaan.

8 §. *Työaikakirjanpito.* Valiokunta ei pidä pykälässä ehdotettua kirjanpitovelvollisuutta tarpeellisenä ottaen huomioon vähäiset tosiasialliset mahdollisuudet todentaa tämän kirjanpidon luotettavuus. Liikenne- ja viestintävaliokunta korostaa, että yrittäjäkuljettajia koskevat muun muassa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 561/2006 mukaiset enimmäisajoaika- ja vähimmäislepoaikasäännökset. Nämä säännökset ja niiden noudattamisen valvonta sekä tätä valvontaa tehostava sanktiojärjestelmä varmistavat valiokunnan arvion mukaan riittäväällä tavalla sen, että yrittäjäkuljettajat eivät vaaranna liikenneturvallisuutta liian raskailla työvuoroilla.

Valiokunta arvioi lisäksi, että erillinen työaikakirjanpito ja sen säilyttäminen kahden vuoden ajan vain lisäisi entisestään pienten kuljetusyrittäjien toimintaan liittyvää turhaa hallinnol-

lista rasieta tuomatta mitään konkreettista hyötyä yrittäjälle tai varmuutta ehdotetun työaika-sääntelyn valvontaan. Myöskään voimaansaatet-tava direktiivi ei edellytä tämän kaltaista säänte-lyä.

Liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa näin ollen pykälän muuttamista siten, että yrittäjäkul-jettaja on selvitysvelvollinen lain noudattamista valvoville työsuojeluviranomaisille, jos tieliikenteen valvontalaitteista annetun neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3821/85 tarkoitetun ajopiirturin tai ajopiirturikortin tiedoista taikka muista vastaavista seikoista ilmenee perusteltu syy olettaa, että tätä lakia ei ole noudatettu. Täl-löin yrittäjäkuljettaja joutuisi antamaan riittä-vän kirjallisen selvityksen työajastaan tämän lain 3 ja 4 §:ssä tarkoitetulta viimeksi kuluneel-ta tasoittumisjaksolta.

Valiokunta ehdottaa myös pykälän otsikon muuttamista vastaamaan pykälän sisällöllistä muutosta.

Lausunto

Lausuntonaan liikenne- ja viestintävaliokunta esittää,

että työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ottaa edellä olevan huomioon ja

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 4, 6 ja 8 § muutettuina seuraavasti:

4 §

Enimmäistyöajan ja tasoittumisjakson pituuden ylittäminen

(1 mom. kuten HE)

(2 mom. *poist.*)

6 §

Yötyöhön liittyvän enimmäistyöajan ylittäminen

(1 mom. kuten HE)

(2 mom. *poist.*)

8 §

Selvitys työajasta

Yrittäjäkuljettajan on työsuojeluviranomai-sen pyynnöstä annettava riittävä kirjallinen sel-vitys työajastaan ja tauoistaan tämän lain 3 ja 4 §:ssä tarkoitetulta viimeksi kuluneelta tasoit-tumisjaksolta, jos tieliikenteen valvontalaitteis-ta annetun neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3821/85 tarkoitetun ajopiirturin tai ajopiir-turikortin tiedot taikka muut vastaavat seikat an-tavat perustellun syyn olettaa, että tätä lakia ei ole noudatettu.

LiVL 6/2013 vp — HE 179/2012 vp

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kalle Jokinen /kok	Raimo Piirainen /sd
vpj.	Osmo Kokko /ps	Janne Sankelo /kok
jäs.	Mikko Alatalo /kesk	Eila Tiainen /vas
	Markku Eestilä /kok	Ari Torniainen /kesk
	Ari Jalonen /ps	Reijo Tossavainen /ps
	Suna Kymäläinen /sd	Oras Tynkkynen /vihr
	Johanna Ojala-Niemelä /sd	vjäs. Arto Pirttilahti /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.